

Változó terápiák
Pszichiátriai terápiák – kritikus fényben
A pszichoszociális módszerek
újraéledése?

**VII. Közösségi Pszichiátriai és
Addiktológiai Konferencia, Budapest,
2008. december 3.**

BUDA BÉLA dr.

A pszichiátriai terápia paradoxona – sikerek és kritikák

- A pszichiátria mint a medicina sikerágazata? – integráció, deinstitutionalizáció, krónikus ellátás, életminőség
- Társadalmi érdeklődés és presztízs – kérdőjelekkel
- A „pszichoboom” intézményes kisajátítása
- Népszerűtlenség és elutasítás – progresszív és káros alternatívák a társadalomban a pszichiátriai terápia vonatkozásában

A pszichiátriai terápia tudományos kritikái

- A farmako-pszichiátria uralma – biológiai „ideológiák” és a tudomány a marketing szolgálatában
- A szerek hatékonysága – a bizonyítás nehézségei – konszenzusok, kollúziók, manipulációk
- A placebo-hatás különös dilemmája – az antidepresszáns-vita és tanulságai
- A „molekuláris hatóanyag” vágya, mítosza és deklarációja

Miből erednek a sikerek?

- A „jó” gyógyszerek – tranquillálás, szedálás, *arousal*-fokozás, pszichés és „valódi” (?) habituáció és függőség
- A „jó” beteg-szerep – a régi „elmebaj” sikeres dekonstrukciója, destigmatizáció, elsődleges és másodlagos betegség-előnyök, a hozzátartozók részére is, bennmaradás a közösségben
- A „jó” kórház, gondozó, ambulancia és átmeneti ill. rehabilitációs intézmények
- A „jó” közösségek – a szociális kontroll és integráció növekvő lehetőségei

A „bizonyítékon alapuló” terápiaértékelés tanulságai

- A nozológiai szkepszis erősödése – a tünetcsoportok, tünetek növekvő fókuszra
- A gyakorlati, ökológiai hatékonyság felértékelődése
- Komplex, társas rendszerek terápiás befolyásainak (f)elismerése, értékelése
- Műveleti megközelítés a hatáskutatásban (NICE és más rendszerek)

A pszichoterápia hatékonyságának dilemmái

- Spontán változás + „*Dodo bird verdict*”
- A nem-specifikus hatótényezők kérdése
- Terápia-analóg hatások az életben
- Motivációk, belső és külső erőforrások a változás és a fejlődés szempontjából

A pozitív viselkedés-modifikáció kutatásból ismert hatáselemei

- Visszajelentés, jutalmazás és büntetés – a kontingencia-arányok kérdése
- Információ, meggyőzés, szuggesztív motiválás
- Tanítás, készségfejlesztés, reszocializáció-, rehabilitáció
- Referenciaszemély (modell-hatás) és referenciacsoportok – a csoportközeg jelentősége

A terápiás hatások személyiséglélektani korrelátumai

- „*Empowerment*” és önhatékonyság
- „Szalutogenetikus” folyamatok erősödése
- Kapcsolati támogatás és támaszrendszerek – az együttműködés faktora
- Orientációs rendszerek, új szemléletmódok – „metaszintű” tanulás és alkalmazkodás

Hatékony pszichoszociális beavatkozások – helyük van a pszichiátriai terápiákban

- A „biopszichoszociális” mítosza és mellőzése a pszichiátriában, a „pszichoszociális” leértékelése a pszichopatológiában
- „Nem-specifikus” és rejtett gyógyító hatáselemek a „jó gyakorlatban”
- Team-munka és egyenrangú team-tagok alkalmazása, új terápiás szakmák és szerepek
- Egészséges terápiás teamek és szervezetek – minőség-kontroll, szupervízió, szervezetkonzultáció

Ami biztosan nélkülözhetetlen a pszichiátriai terápiában

- Pszichoterápiás rendszerbefolyásolás – csoportok, pár- és családterápia, terápiás közösség
- Életközösségi rendszerek terápiás felhasználása
- Érvényes közösségi szerepek, képességek és készségek tanulása
- Bizalmi, segítő találkozások, kapcsolatok (esetleg hálózata)

Asszertív pszichoszociális megközelítések jelentősége

- Kritikus szembezállás a biológiai „molekuláris” – gyógyítás visszahúzó konceptuális elemeivel – „terápia-rezisztens”, krónikus, komorbid, defekt, stb. feladása
- A gyógypedagógia modern paradigmaváltása és ennek pszichiátriai tanulságai – diagnózis helyett a lehetséges normalizáció deontológiája
- A betegek képviselete és védelme a természetes pszichoszociális és szociokultúrális erőterekben
- A terápiás változás és folyamatok új moduláris ill. műveleti kutatása

Felvetések és kiegészítések *quo ad futurum*

- A heveny tünetek „kísérésének” pszichoszociális lehetőségei – Soteria, depresszió-osztályok, mobil (otthoni) delírium-ellátás, detoxifikáció
- A krízismegközelítés és a krízis felhasználása az ellátásban – a páciens és a társas rendszerek szempontjából
- „belső izoláció” – kémiai és viselkedési eszközök és leküzdésének módja
- Védelem, gondoskodás, felügyelet – *versus* – autonómia, belső programok respektusa, alternatív élmények lehetősége – a terápia különös (még kutatásra váró) dialektikája